

var — henviste til, at hvis man skulde skaffe en Kanalforbinding til den store Vildmose, maatte man skynde sig med Arbejdet i Aar; ellers vilde man ikke have den færdig til 1919. Det vil sige, at hvor betydelig end den Sum er, der her foreslaas — over $\frac{3}{4}$ Mill. Kr. —, saa vil den i Brændselsspørgsmaalet kun betyde, at man bruger 1918 til at forberede 1919. Saa vidt man kan skønne efter dette Lovforslag, der ikke kan siges at være alt for grundigt belyst, maa man altsaa gaa ud fra, at det her drejer sig om, hvorvidt vi kan skaffe store Tørvemængder frem fra disse Moser i 1919. Vi ved naturligvis ikke, hvorledes Situationen er til den Tid. Det kan være fornuftig og rigtigt forsigtigvis at regne med, at denne overordentlig vanskelige Situation ogsaa varer næste Aar, men jeg tror dog, at de fleste af os — og det gælder vel overalt i Verden — nærer Haab om, at man dog skulde komme til Ende med Krigen i Aar, og dette vilde kunne lette væsentlig paa Brændselsprisen. Men sikkert er det, at selv om man nu anlægger Forarbejderne paa Landets Brændselsforsyning i 1919, vil man heller ikke da kunne vente en Produktion i meget stor Stil. Dertil kræves — det er det ejendommelige ved Tørveproduktionen — en Masse Arbejdskraft. Jeg gaar ud fra, at der skal mindst 3 Arbejdsdage til at fremskaffe en Ton Tørv; hvis man vil producere en stor Mængde Tørv, skal der altsaa i Tusindvis af Folk til, og dem skal der skaffes Boliger til. Det er naturligvis med Hensyn til den anden Side af Opgaven; at afhjælpe Arbejdsløsheden, et gunstigt Moment, at jo mere man sætter i Gang af Arbejde, des flere Hænder kan man beskæftige, men at man i Løbet af de første Par Aar fra den store Vildmose skulde kunne faa et væsentligt Tilskud til Danmarks Brændselsforsyning, vægrer jeg mig ved at tro. Der findes ingen Beregning af, hvad man kunde tænke sig at naa med Hensyn til Produktionen af Tørv i 1918—19. Sandsynligheden taler for, at hvis man, og dertil kan der være meget god Grund, ønsker at forcere den danske Tørveproduktion, maa man i det væsentlige gaa den samme Vej, som man med ikke ringe Held er gaaet i det forløbne Aar, at stimulere Tørveproduktionen overalt

i Landet. Hvis man saa fortrinsvis tager de Højmoser, der findes andetsteds og er lettere at bearbejde, fordi de er langt mindre, eller vil gribe til Lavmoserne, er det vist ingen Fejl. Det har den store Fordel, at der saa kan være nogen Mulighed for at indlogere Arbejdskraften der, hvor Moserne findes, og saa er Tørvene spredte over Landet, og man staar ikke overfor det næsten uløselige Transportproblem, som vilde melde sig, hvis man overhovedet i Aar kunde skaffe en stor Masse Tørv frem fra Vildmosen.

Efter min Mening byder Lovforslaget paa langt større Fordele, for saa vidt som man ser alene eller væsentlig paa den Opgave: at afhjælpe Arbejdsløsheden. Hvis man vil tage fat og dels grave Kanaler, dels skaffe den tilsigtede Overfladeafvanding, dels lægge Spor og dels bygge Barakker i Moserne, er det naturligvis alt sammen Arbejder, der kan sysselsætte en hel Del Mennesker, og selv om man maatte sige, at det er usikkert, om alle disse Forarbejder senere vil give de forventede store Resultater, forekommer det mig, at de kan forsvares, da det dog er bedre at lade de arbejdsløse bestille noget — det vil de gode Elementer iblandt dem ogsaa foretrække — end at lade dem gaa paa Understøttelse og Arbejdsløshedshjælp. Hvis man altsaa ved nærmere Undersøgelse bliver klar over, at Lovforslaget som Helhed frembyder væsentlige Fordele i saa Henseende, hvis der altsaa er arbejdsløse i tilstrækkelig Mængde, som man kan beskæftige derude, saa synes jeg, at adskilligt taler derfor. Dette Spørgsmaal angaaende de arbejdsløse er jo i øvrigt lidt tvivlsomt, idet de arbejdsløse maaske ikke befinder sig der, hvor man vil beskæftige dem. Det har jo vist sig i Praxis, at det ingenlunde er let at beskæftige f. Eks. københavnske Fagarbejdere ved Arbejde af den Art, som det foreliggende Lovforslag gaar ud paa.

Men foruden at yde Penge til Forundersøgelserne til de foreløbige Arbejder giver Lovforslaget jo ogsaa en overordentlig udstrakt Fuldmagt til at ekspropriere de to Arealer, der her er Tale om, hvoraf Hovedparterne tilhører de to Fideikommissar, medens en Mængde mindre Dele, saa vidt jeg har forstaaet, tilhører andre